

7. Зимовець В. Місце фінансового сектора в сучасних концепціях інституціональної організації економіки // Економіка України. — 2004. — № 11.

УДК 336.648

О. О. Смірнова
к. е. н., доцент, доцент кафедри інвестиційної діяльності
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

СЕК'ЮРИТИЗАЦІЯ АКТИВІВ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ

Останнім часом пошук постійних джерел дешевих довгострокових фінансових ресурсів та нових способів рефінансування став одним із ключових завдань українських банківських установ, а також вітчизняного фінансового ринку у цілому. Від успішного вирішення даної проблеми багато в чому залежить подальший розвиток банківської системи України, її спроможність збільшити розміри портфеля довгострокових позик.

За таких умов зростає інтерес до консолідації банківських ресурсів на фондовому ринку, зокрема таких нетрадиційних для вітчизняних банків способів залучення ресурсів, як сек'юритизація активів, яка отримала широке розповсюдження в країнах із розвиненою ринковою економікою та була вже апробована в деяких країнах СНД.

Сек'юритизація активів є однією з найбільш вагомих фінансових інновацій сучасних фінансів. Виникнувши лише в кінці 70-х років, цей інструмент уже захопив один із провідних секторів ринку капіталів з мільярдними оборотами. Вперше термін «сек'юритизація» з'явився в Wall Street Journal в 1977 р. і був «винайденим» Льюїсом Ранієрі (Lewis S. Ranieri), головою іпотечного департаменту Salomon Brothers, який запропонував використати цей термін репортеру Wall Street Journal Анн Монро (Ann Monroe)

в статті, присвяченій опису андеррайтингу першого випуску цінних паперів, забезпечених заставою прав вимоги по іпотечним кредитам.

Згідно з визначенням міжнародної аудиторської компанії KPMG сек'юритизація — це спосіб залучення фінансування, пов'язаний із випуском цінних паперів, забезпечених активами, які генерують стабільні грошові потоки (іпотечні кредити, автокредити, лізингові активи, комерційна нерухомість, яка генерує стабільний рентний дохід і т.д.). Таким чином, сек'юритизація передбачає заміну неринкових позик або потоків грошових коштів на цінні папери, які вільно обертаються на ринку капіталів [1].

Сек'юритизація поділяється на два види: класичну (балансову та позабалансову) та синтетичну.

Балансова сек'юритизація передбачає випуск цінних паперів, забезпечених правами вимог, які залишаються на балансі банківської установи. Дана схема сек'юритизації набула найбільшого розвитку в Німеччині щодо фінансування іпотечного кредитування. Проте право емітувати облігації, забезпечені іпотечними активами (Pfandbrief) мають право тільки кредитні установи, які мають право виключно надавати лише іпотечні кредити.

Позабалансова сек'юритизація передбачає передачу банківських активів на баланс спеціалізованої установи, яка здійснює емісію боргових зобов'язань під заставу цих активів. Цей вид сек'юритизації щодо іпотечних активів виник у США, де в ролі спеціалізованих установ виступають іпотечні агенції — Федеральна національна іпотечна асоціація (FNMA), Урядова національна іпотечна асоціація (GNMA) та Федеральна житлова асоціація (FHA).

При здійсненні сек'юритизації банківських активів повинен дотримуватися принцип конгруентності, який полягає в тому, що за своїми умовами вимоги банків до позичальників за кредитами і зобов'язання банків за цінними паперами, що випущені під забезпечення цими кредитами, повинні бути співвідносні. Загальна сумарна вартість випущених банком цінних паперів повинна бути покрита грошовими зобов'язаннями в розмірі їх номіналу по меншій мірі такої ж вартості і такими ж доходами від процентів [2].

Сек'юритизація активів пропонує ряд можливостей. Для банку-кредитора, що ініціював сек'юритизацію (банк-оригіна́тор), сек'юритизація надає такі переваги:

- залучення додаткового фінансування за рахунок продажу SPV сек'юритизованих активів;
- поліпшення показників балансу;
- диверсифікація джерел фінансування;
- отримання своєрідного "знаку якості" при здійсненні сек'юритизації, оскільки це свідчить про здатність оригіна́тора генерувати складні фінансові продукти;
- розширення кола потенційних інвесторів;
- у деяких випадках - зниження вартості фінансування;
- обмеження або усунення кредитних ризиків банку-оригіна́тора за сек'юритизованих активах шляхом їх передачі SPV.

Переваги сек'юритизації для інвесторів у цінні папери, забезпечені активами:

- ❖ можливість здійснювати інвестиції в різні види активів з різними мірами ризику і прибутковості;
- ❖ світова практика свідчить про те, що цінні папери, забезпечені активами, менше схильні до цінових коливань, ніж корпоративні облігації;
- ❖ вищий дохід, ніж за державними, банківськими й корпоративними облігаціями, що мають порівняно однаковий рейтинг;
- ❖ цінні папери, забезпечені активами, зазвичай не схильні до приватних політичних і економічних ризиків, а також ризику зниження рейтингу одиничного позичальника.

Список літератури:

1. Сек'юритизація активів. — 2014. — [Cited 2014, 21 October]. — Режим доступу: <http://www.kpmg.ru/ln dax.tbhtml/ru/services/advisory/fas/corporate/financing/>
2. AFME/ESF securitisation Data Report: Q4:2015. Режим доступу: http://www.afme.eu/AFME/What_We_Do/Securitisation/